

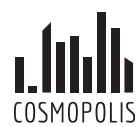
Joe Navarro

BÝVALÝ
ZVLÁŠTNÍ
AGENT
FBI

TŘI MINUTY DO SOUDNÉHO DNE

Příběh největší špionážní
aféry v dějinách USA

COSMOPOLIS

Joe Navarro

TŘI MINUTY DO SOUDNÉHO DNE

Příběh největší špionážní
aféry v dějinách USA

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

JOE NAVARRO

TŘI MINUTY DO SOUDNÉHO DNE

Příběh největší špionážní aféry v dějinách USA

Přeloženo z anglického originálu knihy Joea Navarra *Three Minutes to Doomsday*, vydaného nakladatelstvím Simon & Schuster, Inc., New York, USA, 2017.

Copyright © 2017 by Joe Navarro

All rights reserved

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

www.grada.cz

jako svou 6682. publikaci

Překlad Dan Helekal

Odpovědná redaktorka Martina Němcová

Grafická úprava a sazba Dan Helekal

Návrh a zpracování obálky Vojtěch Wagner

Počet stran 360 včetně 8 stran fotografické přílohy

První vydání, Praha 2017

Vytiskla tiskárna CPI Moravia Books s.r.o., Pohořelice

Czech Edition © Grada Publishing, a.s., 2017

ISBN 978-80-271-9927-3 (ePub)

ISBN 978-80-271-9926-6 (pdf)

ISBN 978-80-247-5692-9 (print)

OBSAH

	<i>O autorovi</i>	9
	<i>Řekli o knize</i>	11
1	Prolog	17
2	„Subjekt Ramsay byl nahý...“	21
3	Životní problémy	46
4	Vyšťavený a rozpumpovaný	69
5	Vysvětlování a vytáčky	75
6	Triumf a zoufalství	86
7	Nouzová řešení	99
8	Rychlá inventura	107
9	Můj rok v poušti	120
10	Terry	132
11	Lekce pro Navarra	147
12	Nejchytřejší člověk pod sluncem	167

13	Tímhle se všechno mění?	193
14	Kognitivní disonance	213
15	Něco se musí změnit	228
16	První rande	238
17	Náměstí Josefa Schneidera č. 4	251
18	Do pr-de-le prá-ce!	258
19	Kšandy a francouzské manžety	276
20	Na anténové farmě	284
21	Výběr možností	292
22	Zblízka a osobně	296
23	Všichni na místa!	305
24	„Víš o tom Joe Navarro?“	315
25	Zpátky do života	328

<i>Poděkování</i>	343
-------------------	-----

*Mé dceři Stephanii – abys konečně věděla,
proč jsem tak často býval pryč.*

O AUTOROVI

JOE NAVARRO působil dvacet pět let v FBI jako zvláštní agent se zaměřením na kontrarozvědnou činnost. Zároveň byl zakládajícím členem elitního programu behaviorální analýzy, vedeného divizí FBI pro národní bezpečnost. Tento program se zabýval studiem chování špiónů, teroristů a zločinců. Po svém odchodu od FBI se začal věnovat přednáškám a psaní publikací na téma lidského chování. Mimo jiné je autorem mezinárodního bestselleru *Jak prokouknout druhé lidi*. Více informací o Joeovi najdete na internetových stránkách JNForensics.com.

ŘEKLI O KNIZE

„Naprosto strhující. Špionážní příběhy ze skutečného světa jen výjimečně nabízí podobně mnohohrstevné postavy. Tato kniha, stejně jako její vynikající autor, velmi dobře rozumí tomu, co pro lidi – ty dobré i ty špatné – představuje neodolatelnou motivaci. Jak se jednotlivá odhalení stupňují, začneme nevěřicně kroutit hlavou nad tím, jak naprosto neinformovaní jsme byli v otázkách týkajících se naší vlastní bezpečnosti. Pokud si hodláte přečíst jen jednu knihu o honu na krtka, rozhodně si vyberte tuhle. Všichni noví agenti FBI a CIA by měli dostávat jeden výtisk jako povinnou četbu hned, jak projdou dveřmi.“

– **Robert Baer**, dřívější operativce CIA, autor knih *See No Evil*, *Sleeping with the Devil* a *The Perfect Kill* – bestsellery *New York Times*

„Lepší než fikce. Román *Tři minuty do soudného dne* vypráví s těžší uvěřitelný špionážní příběh nepředstavitelného rozsahu, na němž se podílely tři generace špiónů působících třicet let v půl tuctu zemí. V nejvypjatějších chvílích celého případu jsme se shodou okolností já i Joe Navarro pokoušeli tajemství téhle skupiny vyzvědačů rozklíčovat – on jako agent FBI usilující o zatčení narušitelů a ochranu státní bezpečnosti, já jako novinář dychtící po rozhovoru, který by odhalil pravdu. Svých cílů jsme v tomto vrcholném špionážním příběhu ze skutečného života nakonec dosáhli oba dva.“

– **James Bamford**, autor knihy *The Shadow Factory: The Ultra-Secret NSA from 9/11 to the Eavesdropping on America* – bestselleru *New York Times*

„*Tři minuty do soudného dne* jsou jedním z nejpoutavějších špionážních příběhů o hře kočky s myší, který si můžete přečíst – přitom se všechny popisované události skutečně staly. Podobně jako otevřená konfrontace mezi profilovačem FBI Willem Grahamem a geniálním padouchem Hannibalem Lecterem známá z knihy *Červený drak* a její stejnojmenné filmové adaptace vás tento příběh agenta FBI a specialisty na řeč těla Jose Navarra, jenž musí přechytračit geniálního zrádce Roda Ramsayho, pohltí natolik, že nedokážete vstát ze židle. Čtení je o to napínavější, že v sázce je opravdu hodně: pokud se hrdinovi nepodaří odhalit, co všechno padouch napáchal, může to klidně stát život všechny obyvatele Spojených států.“

– **Barry Eisler**, autor knih *Fault Line* a *The Detachment* – bestsellerů *New York Times*

„Tento spleťový a skutečný špionážní příběh z dob studené války je stejně lákavý a strhující, jako je děsivý... Pokud vás jen trochu zajímají témata výzvedných služeb, špionážních praktik, éra Sovětského svazu, studená válka v Evropě, akční plány pro případ jaderného konfliktu, každodenní život agenta FBI, vysoká kontrašpionáž nebo se prostě jen chcete dozvědět, jak zjistit, jestli vám někdo lže, jsou *Tři minuty do soudného dne* knihou, kterou si nesmíte nechat ujít.“

– **Nils Johnson-Shelton**, spoluautor knihy *No Angel* – bestselleru *New York Times*

„V tomto vzrušujícím a zároveň znepokojivém příběhu bývalý agent FBI Joe Navarro líčí svůj příběh objevení a postupného rozkrývání jednoho z největších a nejrafinovanějších narušení národní bezpečnosti v dějinách Spojených států. Příběh a popisované špionážní praktiky čtenářům připomenou romány Johna Le Carrého – s tím drobným rozdílem, že tohle všechno se opravdu stalo!“

– **Robert K. Wittman**, zakladatel týmu FBI pro boj s uměleckou kriminalitou a autor knih *Priceless* a *The Devil's Diary* – bestsellerů *New York Times*

„Fascinující pohled do zákulisí, který popisuje, jak se jeden agent FBI snaží dopadnout špiona z doby studené války. Navzdory všudypřítomným překážkám, mnoha nezdarům a obrovskému chaosu agent Navarro nikdy nepřestal jít za svým cílem. Po dočtení knihy si začnete přát, abychom takových Joeů Navarrů, kteří nevidění v zákopech den co den odvádí svou práci, měli v zásobě víc.“

- **Fred Burton**, viceprezident, Stratfor, dřívější zvláštní agent Diplomatické bezpečnostní služby a autor knih *Under Fire*, *Ghost* a *Chasing Shadows* – bestsellerů *New York Times*

„Tato kniha, jejímž autorem je jeden z nejkreativnějších a nejúspěšnějších specialistů na kontrarozvědnou činnost v celé FBI, popisuje příběh pronásledování Roda Ramsayho, bývalého vojáka americké armády a zrádce, který mimo mnoha jiných podlostí pomáhal i s krádeží obranných plánů Západu a jejich předáním Sovětskému svazu a vojskům Varšavské smlouvy. *Tři minuty do soudného dne* jsou skvělý a brilantně vyprávěný špionážní román – jednoznačně povinná četba pro každého, kdo chce poznat dosud tajené dějiny špionáže.“

- **David Major**, zakladatel organizace CI Centre, zvláštní agent FBI ve výslužbě a někdejší ředitel výzvědných a kontrarozvědných programů americké Národní bezpečnostní rady

„Kniha *Tři minuty do soudného dne* je pozvánkou do bahnitých vod kontrašpionáže – kde mezi základní pravidla obvykle patří: přátel se s nepřitelem, lži svým kamarádům a dávej si dobrý pozor, aby ti vlastní centrála nevrazila nůž do zad... Když si při čtení knihy Joea Navarra uvědomíte, jak vážným hrozbám musíme čelit, začne vám běhat mráz po zádech – a zároveň pocítíte bolest při vědomí, kolik toho tihle lidé, kteří často musí riskovat vše, v konečném důsledku ztrácí.“

- **Glenn L. Carle**, dřívější důstojník CIA a autor knihy *The Interrogator*

„Jednoduše dechberoucí... Při čtení visíte na každém slově, každém pohybu a pořád nemáte dost. Kniha, jaká se často nevidí. Kniha, kterou přečtete jedním dechem... A přečíst si ji je povinnost!“

– **Sandra Grimesová**, bývalá agentka CIA a spoluautorka knihy *Circle of Treason*

„Mistrovské dílo plné napětí, které může směle konkurovat románům kteréhokoliv autora napínavých příběhů. Povinná četba pro každého, kdo někdy přemýšlel nad tím, jak skutečně probíhá vyšetřování podobných případů. Hlavně bychom ale všichni měli být rádi, že v tomto nelehkém úseku dějin naší země nám kryl záda právě Joe Navarro.“

– **Gary Noesner**, bývalý šéf krizového vyjednávacího týmu FBI a autor knihy *Stalling for Time: My Life as an FBI Hostage Negotiator*

„[Zrádce] Rod Ramsay našel v Joe Navarrovi sobě rovného protivníka, který nad ním dokázal zvítězit v souboji mozků a zachránit Spojené státy... *Tři minuty do soudného dne* jsou dech beroucím záznamem líčícím vyvrcholení špionážní kauzy století, autentickou zprávou z pera člověka, který vyšetřování neúnavně dovedl až do zdárného konce.“

– **Harry E. Soyster**, někdejší americký generál, který stál v čele Velitelství americké armády pro zpravodajství a národní bezpečnost

„Fascinující osobní vyprávění o brilantní psychologické manipulaci, důkladném pátrání a obdivuhodné osobní oběti..., které uhrane jak fanoušky špionážních románů, tak studenty historie.“

– **Jason Matthews**, autor bestsellerů *Red Sparrow* a *Palace of Treason*

*Nezáleží na tom, co se ti přihodí, ale jak
na to zareaguješ.*

– Epiktétos

PROLOG

17. dubna 1961

Dějiště: Cienfuegos, město v ohybu široké kryté zátoky na jižním pobřeží Kuby. Čas: brzké ráno. Je mi sedm let a mířím do místního obchůdku pro čerstvé pečivo na rodinnou snídani. Vtom se nebe rozeřve zvuky nízko prolétávajících letadel a štěkáním jejich kulometů. Slyším, jak na mě matka křičí, ale nedokážu se pohnout. Ohromeně sleduju dění nad hlavou, když vtom mě cosi srazí k zemi. Leží na mně otec, ztěžka oddychuje a rozkročenými koleny se mě snaží ochránit tak, aby nevykukoval ani kousíček mého těla. Obličej mám hned u sloupu s elektrickým vedením. Cítím pach černého téru u jeho paty a studuju stopy, které tam zanechal bezpočet dělníků elektrických závodů.

Otec mi s naléhavostí ve hlase šeptá do ucha, abych se proboha nehýbal, abych nezvedal hlavu, ale já stejně dělám všechno pro to, abych měl rozhled nahoru. Nemůžu si pomoci. Ze střílejících letadel odpadáva cosi kovového a lesklého – ne střely (jak se dozvím později), ale nábojnice. Za nějaký čas po nich budeme s ostatními dětmi ze sousedství dlouhé hodiny pátrat. Aniž jsme o tom věděli, necelou hodinu jízdy autem odsud v *Bahia de Cochinos* právě začala americká invaze v zátoce Sviní.

Druhého dne si pro otce přišli Castrovi ranaři.

Ve vězení strávil devatenáct dní – devatenáct dní bití, výhrůžek a hladovění, které podobně jako několik tisíc dalších zdejších mužů musel bez jakéhokoliv obvinění strávit v zajetí na místním sportovním stadionu. Nakonec mu jeden ze spoluvězňů půjčil svou legitimaci. Věděl, že otec je zarytým Castrovým odpůrcem a nakonec bude označen za kontrarevolucionáře. Lest je to průhledná, ale všude panuje takový zmatek, že otce dostala na svobodu. Vrátil se domů – k matce, ke mně a mým dvěma sestrám –, ale zdržet se mohl jen hodinu dvě. Posbíral si pár nejnutnějších věcí, zavazadla žádná, a matce vysvětlil, že odsud musí zmizet dřív, než si Castrovy gorily uvědomí, jak naletěly, a on skončí před popravčí četou u *paredonu* (zdi), jako tolik jiných kontrarevolucionářů. A skutečně, během pouhých dvou týdnů jsou zastřeleny nebo beze stopy zmizí tisíce a tisíce lidí.

Kam půjde? To nám otec nehodlá prozradit. Nechce, aby nám takhle informace uškodila, až na nás udeří vojáci. Místo toho nás všechny obejmě a políbí, mě jako posledního. Plně v duchu patriarchálního charakteru kubánské společnosti jeho poslední slova zní: „Teď jsi hlavou rodiny. Musíš se stát mužem.“ Po tváři mi stékají slzy a hubená kolena se mi třesou víc než ratlíkovi. V tu chvíli skončilo mé dětství.

Jednou v noci, asi týden po otcově odchodu, k nám do domu hlasitě vtrhnou kubánští vojáci. Nějakou dobu dům tajně sledovali a teď se ho chystají celý důkladně prohledat – kousíček po kousíčku, od sklepa až po střechu. Nakonec odchází s nepořízenou, ale nejdřív nás všechny naženou do obýváku a před obličejem nám šermují hlavními samopalů. Zpráva zní jasně: Musíme odejít, naší jedinou nadějí je Amerika.

SKOK DO ROKU 1971, deset let od výročí invaze v zátoce Sviní. Místo: jižní Florida. Je mi sedmnáct a v Hialeah právě dokončuju poslední rok na střední. Ve školním fotbalovém týmu hraju defenzivního enda dost dobře na to, abych dostal víc než třicet nabídek stipendií. Po večerech si ve městě v obchodním domě Richards na 103. ulici přivydělávám jako pokladní v oddělení sportu. Za pokladnou stojím i ve chvíli, kdy zazvoní

vnitřní linka a vedoucí mi začne překotně vysvětlovat: „Zastav ty dva mladý, co míří prostředkem obchodu k východu. Okradli nás!“

Když se vydám jejich směrem, zmizí mezi regály s oblečením. Zamířím proto k východu, aby nemohli odejít. Po chvíli se první z dvojice vyloupne z úkrytu mezi regály a rozběhne se přímo na mě. Teprve když je pár kroků ode mě a skokem se vrhá vpřed, všimnu si, že drží nůž. Narychlo zkusím zkroutit tělo a levou paží švihnout šikmo nahoru, z dosahu zbraně, ale nakonec to nestačí.

Doktoři mají plné ruce práce. Když konečně skončí s likvidací škod, které čepel napáchala, jsem bohatší o 180 stehů, vnitřních i vnějších. V nemocnici mi museli sešít biceps a triceps dohromady. Spojili přerézané tepny. Přetáté svaly ruky se smrštily a přimkly k trupu, lékaři je pak museli natahovat zpátky na paži. Nakonec v nemocnici strávím dvacet jedna dnů. Přišel jsem o spoustu krve a v ruce mám ošklivou infekci. Prsty skoro necítím a nemůžu jimi ani moc hýbat.

Nakonec se z toho všeho nějak vylížu, ale s mojí sportovní kariérou je amen. Další dva roky nedokážu ruku zvednout nad úroveň ramen. Když se ale po všech těch léčebných kúrách, elektrostimulaci, plastických operacích a rehabilitačních sezeních s pracovní terapeutkou konečně vrátím zpátky do normálního života, čeká na mě ve schránce dopis od prezidenta Nixona, v němž mi děkuje „za projevené hrdinství“. Nejhorší období svého mandátu – včetně aféry Watergate – má Nixon v téhle době ještě před sebou a já pro tuto chvíli cítím jen hrdost z toho, že si prezident Spojených států našel čas, aby bezejmennému imigrantovi poděkoval, že prostě jen splnil svou občanskou povinnost.

UŽ OD ÚTLÉHO VĚKU se mé životní hodnoty utvářely společným působením tří klíčových vlivů: lásky k Americe za to, že přijala mou rodinu, přetrvávajícího pocitu (který mi vydržel dodnes), že této zemi nikdy nemůžu dát tolik, abych splatil všechny příležitosti, které nám poskytla, a hlubokého přesvědčení, že – řečeno slovy R. W. Emersona – „Když povinnost tiše špitne: ‚Musíš,‘ / mládí odpoví: ‚Můžu.‘“

Přijde doba, kdy Rod Ramsay tuhle mou potřebu splnit povinnost vystaví takovým zkouškám, jaké si zatím nedokážu ani představit. Chvillemi se dokonce budu obávat, že by nad námi mohl zvítězit. Čas ukáže, že tenhle člověk má naprosto fascinující intelekt a myšlenkový záběr; zároveň ale taky záhy začne být jasné, že mu jen na máločem záleží – a ze všeho nejmíň na tom, co je pro mě naprosto zásadní: na vlasti, na cti a na vlastenectví. Právě proto bude tak nebezpečný nejen pro svou zemi, ale vlastně i pro celý svět.

„SUBJEKT RAMSAY BYL NAHÝ...”

23. srpna 1988

Je mi pětatřicet a většinu dospělého života jsem strávil v FBI – v agentuře pracuji od třiaadvaceti. Můj náborář mi tehdy prozradil, že jsem druhý nejmladší člověk, kterému tahle instituce kdy nabídla místo. Nevím, co na tom je pravdy, ale do hledáčku FBI mě paradoxně dostal sport – alespoň tedy nepřímě, protože po incidentu v obchodě jsem fotbal už nikdy závodně nehrál.

Když jsem tehdy ležel v miamské nemocnici a sledoval, jak mi poslední rok na střední protéká mezi prsty, jednatřicet z mých celkem dvaatřiceti nabídek sportovního stipendia se potichu vypařilo. Zůstala jediná, od Brigham Young University. Jednou odpoledne mi zavolal fotbalový kouč BYU LaVell Edwards s tím, že se mu pořád zamlouvám, že jsem velký a rychlý. Tak proč to nezkusit? Přesně to jsem taky udělal – a vydržel celé tři dny, na jejichž konci mi ruka, o kterou jsem před pár měsíci skoro přišel, natekla na trojnásobek normální velikosti a lékaři začali strašit řečmi o krevních sraženinách a hrozícím poškození nervů.

To byl definitivní konec mých snů o slávě na sportovních kolbištích, ale na BYU jsem už zůstal. Zuby nehty jsem se držel díky penězům ze

stipendia, půjčkám a různým brigádám; jednou z nich byla i práce univerzitního policisty v kampusu, kterou jsem vzal na doporučení svého profesora kriminologie. Když pak na BYU přišli hledat nové rekruty lidi z NSA, CIA a FBI (jak už tyhle organizace mívají na školách se silnou mormonskou základnou v oblíbě), můj dosavadní životopis je na první pohled zaujal. Univerzitní policajt, absolvent Utažské policejní akademie, zapřisáhlý antikomunista – navíc kubánský imigrant, hlasitý odpůrce Fidela Castra a horlivý příznivec Ameriky k tomu. Kdo ví, možná jsem s tímhle životopisem byl opravdu druhý nejmladší rekrut v řadách FBI. Pravdou je, že člověka s lepšími předpoklady by agentura asi sháněla těžko.

No a co se mě týkalo, placenou práci jsem tehdy hledal tak zoufale, že jsem na nabídku okamžitě kývl, aniž bych o celé věci nějak zvlášť přemýšlel.

RYCHLE JSEM ZJISTIL JEDNO: V FBI se nenosí pojem běžná pracovní doba. Podle smlouvy bych měl pracovat deset a půl hodiny denně, ale v jednom kuse se k tomu nabalují další věci a času mi zůstává čím dál méně. Neukusují mi ho jenom vlastní případy. Vždycky někde něco hoří – po každé nějaká „urgentní záležitost zásadního významu“. Mám pocit, že tohle spojení mě dožene vždycky, když si plánuju konečně užít volný víkend s rodinou. Domluvené plány tak nakonec zase musím rušit.

V době, kdy jsem dělal v Portoriku, SWAT zrovna hledal agenty na protiteroristické operace. Šéf měl zjevně pocit, že se na tu práci hodím, tak mě přihlásil jako dobrovolníka. Jen mi o tom jaksi zapomněl říct a tenhle „dobrovolník“ se o všem dozví, až když jednoho dne ke svému překvapení najde jméno Navarro na potvrzeném seznamu účastníků zapsaných do čtyřtýdenního základního kurzu pro nové členy SWATu. Ne že by mi to zas tak vadilo, kurz jako takový je zábava, a popravdě, kdo by nechtěl v kufru auta vozit samopal Heckler & Koch s integrovaným tlumičem? Jenomže to taky znamená, že mě kromě běžné práce vždycky jednou za pár týdnů čeká i operace se SWATem – a ty se někdy protáhnou klidně i na několik dní. Může se jednat o cokoliv od pacifikace únosců leťadla až po likvidaci teroristů z hnutí macheterů (slovo *machetero* znamená

„ozbrojený mačetou“, ale věřte, že tihle chlapíci si zatraceně dobře rozumí i s pistolemi, puškami a trhavinami).

O největší porci volného času mě ale okrádá létání. Když si agentura během přijímacího řízení prověřovala mou dosavadní praxi a kvalifikaci, zjistila mimo jiné, že jsem si na škole udělal pilotní průkaz. Po mém přijetí netrvalo dlouho a začaly chodit první telefonické prosby, abych pomohl se zajišťováním leteckého průzkumu. Jestli mi to vadí? Ani ne. Přesedlat z úplně očesané Cessny 150, ve které jsem se učil, na Cessnu 182 se zatažitelným podvozkem a klimatizací je zatraceně velký skok kupředu. Krom toho mi tentokrát za čas ve vzduchu platí, a ne naopak. Jenomže tyhle hodiny navíc jsou dost vražedné. Často strávím celý den v práci a pak ještě od šesti večer do půlnoci sedím v kokpitu. Pozdní večer je na létání ideální, protože obvykle bývají nejpříznivější povětrnostní podmínky. Jenomže to taky znamená, že až moc často trávím v práci přes šestnáct hodin denně. Když už mě rodina náhodou vidí, bývám obvykle tak unavený, že kolikrát klimbám i ve stoje při čekání ve frontě u pokladny v supermarketu.

Nakonec je to stejně tak, že létání i akce SWATu jsou pro mě až na druhém místě. Jednoznačně nejvíc mě baví kontrarozvědná činnost, ve slangu FBI prostě jen „cíčko“, CI, jako zkratka *counterintelligence*. Nejlepší na ní je, jak vás spojuje se světem. Člověk musí sledovat, co se děje v kdejakém odlehklém koutu planety. Každý stát teoreticky může přehlížet bankovní loupeže, přepadávání aut, znásilňování, dokonce i pouliční výtržnosti, ale špionáž je jediný zločin, který může potenciálně srazit na kolena celou zemi. Při správném použití rozvědné činnosti můžete paralyzovat fungování celých států nebo změnit chod historie. Právě proto mám CI tak rád – na téhle práci totiž opravdu záleží.

Skoro každé ráno začínám prostudováním denní svodky, kterou nám v kanceláři záhy po rozbřesku po chvilce zuřivého cvakání a klepání vyplivne dálnopis. Dnešek není výjimka. Včera jsem byl na nohou skoro do půlnoci; o pomoc mě požádala jiná jednotka, která se zrovna potýkala s akutním nedostatkem agentů na letecké hlídkování, a tak jsem večer strávil ospalým kroužením nad Tamským zálivem. Druhý den brzy ráno už očima bleskově prolétám ohniska všemožných problémů a v souhrnu

událostí uplynulé noci hledám cokoliv, co by mohlo mít dopad i na nás v srdci Floridy.

Příklad? Peruánská policie v Limě včera provedla zátah v tiskárně vydávající deník *El Diario*, považovaný za hlas teroristů z maoistické organizace *Sendero Luminoso*, takzvané Světlé stezky. Může to třeba vypadat trochu přitažené za vlasy, jenže když něco naštvete maoistickou guerillu v Jižní Americe, musím to vzít na vědomí, protože terorismus v téhle oblasti financuje i kubánský Úřad pro vztahy s americkým kontinentem a podobné komplikace občas pořádně dopálí i marxistického revolucionáře v Havaně.

Jiné věci můžu naopak klidně přeskočit. Je mi líto, že zemětřesení v severní Indii a Nepálu má na svědomí stovky mrtvých a tisíce zraněných, ale s deskovou tektonikou v odlehlých koutech Země toho ani při nejlepší vůli moc nenadělám. To celostátní výjimečný stav právě vyhlášený pákistánskou vládou je jiná káva. Před několika dny po explozi letadla zmizel prezident Zia se svým nejvyšším velením a jeho nástupce Išak Chán se před reportéry nechal slyšet, že „našemu nepříteli se podařilo proniknout přes vnitřní obranu země“. Má tímhle „nepřítelem“ na mysli Indii? Nejspíš ano, ale nepokoje na subkontinentu nebo v jeho blízkosti se snadno můžou přelít dál za hranice – a Tampa je od roku 1983 sídlem velitelství armády USA pro centrální region, kam spadá i Střední Asie. A jedním z mých úkolů je krýt CentComu záda. Konflikt mezi Pákistánem a Indií je taky zástupnou přetahovanou pro podobné rozmíšky mezi Čínou a SSSR – a tady už by mohlo začít jít zatraceně rychle do tuhého.

Blízkým východem jako obvykle zmítají násilí a intriky. V Haifě zranil ruční granát hozený do pouliční kavárny plné lidí celkem dvacet pět osob, včetně sedmi členů rodiny, která obdivovala výlohu nedalekého hračkářství.

Další obehnaná písnička: V Severním Irsku znovu udeřila IRA. Tentokrát osm mrtvých a dvacet osm zraněných po výbuchu bomby umístěné v civilním autobusu převážejícím britské vojáky. Bombu IRA podle vlastních slov vyrobila z devadesáti kil semtexu československé proveniencie a exploze po sobě zanechala skoro dva metry hluboký kráter. I tenhle příběh je nám bliž, než by se mohlo zdát. V Tampě má IRA několik zanicených příznivců, kterým ranní zprávy nejspíš udělaly pořádnou radost.

Kontrarozvědná činnost se z pochopitelných důvodů vždycky zaměřuje hlavně na největší rybu v rybníce – tedy Sovětský svaz. Právě Kreml má nejvíc špiónů, nejvíc peněz a taky mou hlavní pozornost. Jenže ohrožovat nos není radno ani nad ostatními zeměmi Varšavské smlouvy. Třeba východní Německo je mnohem menší než SSSR, ale jeho rozvědka pod vedením legendárního Markuse Wolfa představuje ještě mnohem tvrdší oříšek než celá KGB. A nejen tvrdší, vlastně i *větší* – v dost děsivém slova smyslu.

Právě se dočítám, že se sedmdesát pět tisíc polských horníků z uhelných dolů rozhodlo stávkovat. Požadují legalizaci zakázaného odborového svazu Solidarita. Z toho určitě Moskva nebude mít radost. KGB netouží po ničem víc než zbavit se papeže Jana Pavla II. a jeho vlivu na jeho polské krajany. Už jednou se Sověti prostřednictvím Bulharů na papeže pokusili spáchat atentát. Teď Moskva musí čelit tomu, čemu se snažila předejít – papežovu vlivu na svou moc. KGB se kvůli němu otřásá v základech. Dalším ohniskem, kde to pořádně vře, je Československo. V zemi, odkud pochází semtex, který v Severním Irsku rozmetal na kusy britské vojáky, se před dvěma dny na Václavském náměstí v Praze sešla malá skupinka lidí, aby zpěvem státní hymny uctila dvacáté výročí dne, kdy se do země nahnulo dvě stě tisíc vojáků a pět tisíc tanků Varšavské smlouvy s úkolem zrazit takzvané „pražské jaro“.

Jednotlivě nejsou tyhle zprávy ze sovětského bloku nijak zvlášť alarmující. Ani pětasedmdesát tisíc rozhněvaných havířů nepředstavuje pro druhou světovou velmoc žádný výraznější problém – Sověti už nejednou potlačili touhu lidí po větší svobodě a bez váhání to udělají znovu. Jenomže když se všechny tyhle střípky poskládají dohromady, začne být jasné, že se něco děje. Buď za železnou oponou mezi lidmi roste odvaha, nebo se prostě celkové selhání Sovětů – kolaps ekonomický, politický i morální – nedá už dál ignorovat a maskovat.

Na oslavy rozkladu sovětského bloku je ale na každý pád zatím ještě brzy. KGB pořád má dost síly podobné projevy neposlušnosti potlačit i spoustu důvodů ji použít. Bezděčně se mi vybavuje rozhovor, který jsem kdysi vedl s jedním zběhem od KGB. „Nemůžeme si dovolit nikdy polevit,“

vysvětloval mi. „Všichni jsme viděli, co dav po pádu vlády udělal s Mussolinim. Totéž by čekalo i nás, hlavně v zemích východní Evropy nás nemůžou vystát.“

Zrovna přemýšlím o tom, že asi nic nepředstavuje větší hrozbu než zraněný ruský medvěd, když k mému stolu přichází můj šéf Jay Koerner. Čas: 7:57 ráno. Datum: úterý 23. srpna 1988. A i když to zatím nemůžu vědět, právě se rozhodlo o směřování dalších deseti let mého života.

„Je to tvoje,“ podává mi Koerner dálnopis z agenturní centrály – pro nás prostě FBIHQ. „A hoří to.“

„Moje?“ Mám práce nad hlavu a na večer zase naplánovanou výpomoc při leteckém sledování.

„Lynn se courá někde mimo město. A ten chlápek od vojáků tu je za půl hodiny.“

Než se stihnu podívat na dálnopis, který mi přistál na stole, je už Koerner na půl cesty do svého doupěte. Jay je fajn. Při práci se lidem zásadně neplete do cesty a neužije ho na nějaké dlouhé řeči. Zpráva pochází z divize pro národní bezpečnost a je psána ukázkovým žargonem FBI:

Vaším úkolem je kdykoliv po 0400 hod Zulu 23/8/88 vyhledat a vyslechnout objekt zájmu jménem Roderick James RAMSAY, posledním známým bydlištěm Tampa, Florida, a zjistit od něj všechny informace o jeho vztahu ke Clydu Lee CONRADOVI v době jejich společné vojenské služby u 8. PD [pěší divize] v Bad Kreuznachu v západním Německu během let 1983–85. Součinnost a podporu zajistí INSCOM [armádní rozvědka]: vyhledejte, vyslechněte, podejte hlášení.

V každém šetření mají klíčový význam vstupní informace. Vnášejí do věci potřebné světlo. Jenomže dokument, který držím v ruce, je v tomhle směru ekvivalent pětiwattové žárovky. Světla stěží tak na krabici od bot. Přesto ve mně probudil zájem. Už jen fakt, že se v celé věci angažuje INSCOM – velitelství pozemních sil pro zpravodajství a bezpečnost –, znamená, že tu nejspíš půjde o víc než pokoutní prodej armádních cigaretových kuponů na černém trhu. A tak se už nemůžu dočkat, až do

kanceláře dorazí můj protějšek z vojenské kontrarozvědky a já si s ním o téhle věci promluvím.

KONTAKT Z INSCOMU SE JMENUJE Al Eways a působí jako fajn chlapík. Času je ale málo a práce nad hlavu. Roderick James Ramsay, kterého máme vyzpovídat, je jenom jeden z mnoha podobných termínů v Alově přeplněném kalendáři.

První, co od něj slyším, sice není „Pojedeme?“, ale moc dlouho mu to netrvá. Aby ukázal, že to myslí vážně, podá mi papír s adresou: „Tady by podle našich údajů měl bydlet.“ A o minutu a půl později už sedím za volantem služební herky, jak se mezi agenty s oblibou přezdívá těmhle fádním sedanům, které vláda tak ráda kupuje. Al se usadil na sedadlo spolujezdce, hlavu zabořenou do nějakých lejster – hádám, že nejspíš zpravodajské složky o Ramsaym. Já řídím, on čte. Žádné mluvení, nepřísluší mi vyzvídat.

CI zásadně funguje tak, že se dozvíte jen to nejnutnější – na principu „potřeby znát“, jak se tomu oficiálně říká. Al mi může prozradit, cokoliv uzná za vhodné, ale protokol zní jasně: Když mi informace nepředá sám, nebudu mít tušení, o co tu jde, dokud nezačne s výsledkem subjektu. Zní to možná trochu zvláště a neintuitivně, já vím, ale pozorné sledování probíhajícího výsledku a zjišťování souvislostí za chodu může být někdy nejlepší.

Prvním úkolem je najít adresu, kterou jsem dostal. Mám hrubou představu, kam míříme – jde o rozpínající se enklávu menších mobilních domků severozápadně od tamského letiště, lokalitu dříve známou pěstováním pomerančů. Před jedním dvěma měsíci jsem nad touhle oblastí hlídkoval v letadle, když jsme sledovali jednoho druhořadého drogového dealera. Je mi jasné, že najít adresu nebude problém, tak začnu přemýšlet o bezpečnosti.

Kde to budeme? Kde leží nejbližší nemocnice? Koho můžeme v okolí čekat? Mladé, nebo starší lidi? Matky s kočárky, nebo nezaměstnané existence zevlující na rohu? Teenagery poflakují se na ulici?

Při ověřování přesné adresy začnu přemýšlet, kde nejlépe zaparkovat. Byl bych rád, aby strana se sedadlem řidiče byla pokud možno dál od

domu našeho subjektu, tak abychom blok motoru přinejhorším mohli použít jako kryt a měli drobnou výhodu vzdálenosti. Po příjezdu na místo ze zvyku ještě chvíli kroužím kolem, pro lepší představu o terénu, kdybychom náhodou potřebovali rychle zmizet nebo přivolat posily.

Pak je tu ještě hlavní důvod celé téhle eskapády: rozhovor jako takový. O čem budeme mluvit? Jak dosáhneme toho, aby se tenhle Ramsay uvolnil? Když se člověk cítí v pohodě, prozradí toho mnohem víc, než když má dojem, že se potí na skřipci. A ještě jedna věc: při tomhle výjezdu mám na krku víc než jen naši bezpečnost. Když na to přijde, může se pro mě z celého rozhovoru vyklubat pěkná osina v zadku. Ramsay je civilista a technicky vzato nespadá do kompetencí INSCOMu. Přesto musím dát Alovi volnou ruku, naše karty totiž drží on. Ví toho mnohem víc než já. Jenže je mi úplně jasné, že když se něco podělá, schytám to v první řadě já.

Mlčky mjíme hezky udržovaný mobilní dům se spodkem obloženým tmavozelenými latěmi. „Tady to je,“ upozorní mě můj spolujezdec trochu překvapeně, když bez zastavení pokračuju dál, abych si ještě naposledy projel okolí.

„Já vím,“ odpovím mu. „Jen se tu chci co nejlíp porozhlídnout.“

Al pochopí a taky začne studovat okolí. To je dobře. Při kontrarozvědné činnosti se člověk často ocitne ve slepé uličce, ale v FBI máme jedno rčení: neexistují žádné rutinní rozhovory a návštěvy. Zkuste vzít nějaký výjezd na příliš lehkou váhu a klidně pro vás může být poslední.

Jednou jsem pomáhal úřadu šerifa v arizonské Yumě se zatýkáním. Po příjezdu na místo vystrčil chlapík, kterého jsme hledali, zničehonic ze dveří brokovnici a začal to do nás šít jak u Verdunu. Jedna střela lízla hlavu šerifova zástupce, který stál jen pár centimetrů ode mě. O rok později, to jsem byl pořád ještě v Yumě, jsme si s několika agenty zrovna po telefonu domlouvali basketbalový zápas, který se měl odehrát ve městě El Centro, šedesát mil na západ. U budky čekali na člověka, se kterým si chtěli promluvit a který jim slíbil, že se za nimi zastaví. Zastavil, dokonce s celým arzenálem a bez řeči začal střílet hlava nehlava, zrovna když jsem je měl na drátě. Když jsem se dostal za nimi, jeden z nich ještě žil. Bezvládně ležel na zemi v kaluži vlastní krve a naposledy vydechl chvíli po mém

příjezdu. Střelec byl mrtvý jen kousek opodál, nakonec zbraň obrátil proti sobě. Tyhle věci se člověku vryjí do paměti navždycky, jako pach mrtvého těla. Tohle se nezapomíná.

DNESKA SE ŽÁDNÉ DRAMA nekoná, alespoň protentokrát. Zaklepání na dveře mobilního domu totiž záhy ukáže, že nikdo není doma. Všechno to kroužení kolem bylo úplně k ničemu, jenom jsme místní upozornili, že se jim na jejich písčku potloukají nezvaní hosti. Jeden z přihlížejících nakonec přijde až k nám, jestli prý potřebujeme pomoc. Odpovíme, že hledáme Roda Ramsayho.

„Tohleto patří jeho mámě,“ dozvíme se. „Rod zrovna hlídá nějaký barák kus tímhle směrem.“

Oba dva s Alem na první pohled vypadáme jako federálové, takže se místní zvědavce ani neobtěžuje zeptat, proč tu vlastně jsme. Ochotně nám ale dá novou adresu a hlavou naznačí, kudy se máme vydat. Brzy se ukazuje, že náš cíl je necelé dvě minuty daleko – jde o skupinu malometrážních domků ze začátku šedesátých let. Od jejich dostavění uplynulo pětadvacet roků a své nejlepší časy mají dávno za sebou. Když najdu ten správný dům, zaparkuju a zamкну dveře služební herky, všimnu si stínu procházejícího za oknem v průčelí domu. Přijde mi, že vidím siluetu bez jediného kousku oblečení.

„Zdá se mi to, nebo je ten člověk *nahý*?“ ptám se Ala nevěřicně, jenomže ten tou dobou už stojí u dveří. Přesněji řečeno přímo přede dveřmi, na tom posledním místě, kde by se člověk v podobném případě chtěl vyskytnout. V hantýrce FBI se pro dveře vžilo označení „trychtýř smrti“. Stoupněte si doprostřed dveří a stane se z vás tak krásně orámovaný terč, že i prachmizerný a poloslepý střelec s pokročilým astigmatismem bude mít problém vás netrefit.

Otevřenými okny k nám z domu doléhá nějaký šramot – zní to jako zvuky otvíraných a zavíraných skříněk a popocházení sem a tam –, ale ke dveřím se nikdo nemá. Tvrdnout tak dlouho přímo na ráně mi začíná být dost proti srsti.

„By mě vážně zajímalo, co tam provádí,“ utrousí Al.

Tou dobou mě ale to, co tam dotyčný provádí, zajímá už natolik, že mám pravý šos saka posunutý trochu dozadu, abych se v případě potřeby snadno dostal k SIG Saueru P226, který nosím v pouzdru na úrovni ledvin. Přes devadesát procent přestřelek se odehrává na vzdálenost do sedmi metrů – mín, než má většina obывáků. Čím rychleji dokážete dostat svou zbraň do hry, tím rychleji to celé skončí. Proto mám ruku nenápadně připravenou za pánevní kosti.

Už i Al začíná vypadat trochu nervózně. Vtom ale uvnitř zachrastí řetízek, dveře se otevrou a před námi se objeví Rod Ramsay v celé své nemotorné obyčejnosti. Výška asi 185, váha kolem sedmdesáti. Chválabohu je oblečený, má na sobě džíny a kostkovanou vestu.

„Jak vám můžu pomoci?“ zeptá se s jemným bostonským akcentem.

Místo odpovědi se před ním zhmotní dva služební průkazy – INSCOM a FBI. Jestli ho to rozhodilo, dokázal to dobře skrýt. Rod si oba průkazy důkladně prohlédne, ale tomu mému se znakem FBI věnuje o něco více času. Sam bych se nejspíš zachoval stejně. Na každý pád jsem si to vyložil jako tichou výzvu k prolomení ledů.

„Jste Rod Ramsay?“ Může to vypadat jako zbytečná otázka, ale věřte nebo ne, znám agenty, kteří někoho půl hodiny vyslýchali, než přišli na to, že mají nesprávného.

Přikývnutí.

„Vadilo by vám, kdybychom si chvíli promluvili uvnitř?“

A je to tu: první nepatrné známky znepokojení. Rod bezděčně zdvihne ruku a zlehka si jí přejede po krku. Dědictví více jak šedesáti milionů let lidské evoluce. Kdysi dávno, když pro nás ještě byly nepřítelem číslo jedna kočkovitě šelmy, se naši hominidní prapředkové naučili chránit si ve chvíli ohrožení v první řadě krk.

„A o čem, jestli se můžu zeptat?“ odvěti Rod. Další znak nervozity: ohryzek mu znatelně poskočil.

„Nebojte,“ nasadím uklidňující úsměv, „nemusíte si dělat obavy, nejde nám o vás. Zajímá nás jen pár informací ohledně osmé pěši.“ Tohle je zásadní okamžik, protože když nás Rod odpálkuje, vůbec nic na něj nemáme.

Můžete se dlouhé dny připravovat a pak všechno během chvíličky podělat jen tím, že druhého zatlačíte příliš do defenzivy.

Naštěstí pro nás se Rodovi moje vysvětlení zamlouvá. „Jasně, pojďte dál,“ celý se najednou uvolní. Po vstupu do domu mají mé oči problém přizpůsobit se panujícímu příšeří.

Zatímco si Al chystá papíry, rozhodnu se dát Rodovi najevo, že nejsem jeden z těch upjatých sucharů, které nám televize s oblibou maluje jako archetyp federála. S výrazem zájmu a potutelným úsměvem mu proto povídám: „Ten chlapík tady v pokoji, když jsme přijeli, to jste byl vy?“

„Jo, já,“ zlehka se uchichtne a pokrčí rameny. „Zrovna jsem vstal a neměl nic na sobě.“

„V pořádku. Jenom jsem se chtěl ujistit, že nemám vidiny nebo že to nebyl někdo jiný,“ zkouším nepřímo zjistit, jestli je v domě ještě někdo další, na koho bychom si měli dávat pozor.

„Ne, byl jsem to já. Omlouvám se, zapomněl jsem, že nemám zatažená okna.“

VŠICHNI ARMÁDNÍ ZPRAVODAJCI se učí vést rozhovory a výsledky stejným způsobem, podle jedné a té samé příručky. Mají daná pravidla a striktně se drží předepsaných postupů – postupů, které jsou až neuvěřitelně podrobné a zkostnatělé. To prostě není můj styl. Absolutně není sporu o tom, že tihle chlapíci jsou stoprocentní profesionálové, ale jejich rozhovory s vyslýcháním pokaždé připomínají jasně nalajnovaný ostrý vojenský pochod, od začátku až do konce. Málokdy zvednou oči od desek a bloků na tak dlouho, aby mohli studovat nonverbální reakce lidí, se kterými mluví – nebo spíš *ke* kterým mluví.

Al v tomhle není výjimkou, ale prozatím mi naprosto vyhovuje nechat ho prokousávat se předepsanou agendou. Mám tak totiž ideální možnost udělat si o Rodu Ramsaym vlastní obrázek. Ne snad o jeho vině nebo nevině – co zatím vím, žádného zločinu se nedopustil –, ale o tom, jak v jeho případě volit strategii vedení rozhovoru, pro dnešek a možná i do budoucna, bude-li to třeba. Když s někým mluvím, snažím se zjistit, jak

přesně dotýčný komunikuje. V tomhle je každý jiný. A já mám vždycky rád jasno v tom, jakým způsobem můj komunikační partner přemýšlí o položených otázkách, jak rychle odpovídá, jaký má jeho projev spád, jaká slova používá, jak zakrývá své hříchy, ty menší i ty velké. Rozhovory jsou vždycky o lidech, s nimiž je vedete. Čím víc se toho dozvím o osobitých stránkách a zvláštěnostech druhého, jeho idiosynkraziích, tím jednodušší pak bude poznat, co opravdu říká.

Příklad? Al klade Ramsaymu sérii mechanických otázek o jeho služební minulosti – „Dostal jste někdy zákaz vycházek nebo se popral s jiným vojákem?“ ... „Byl jste někdy pochválen v hlášení?“ ... a další podobné nezázivnosti –, když vtom se Ramsay zničehonic pohoršeně ozve, navíc s až překvapivou chladnokrevností.

„Takže vás zajímají moje dřívější drobné poklesky, pane Ewaysi? O to tu jde? Snažíte se na mě vyhrabat nějakou špínu?“

„Ale vůbec ne,“ odpoví Al přátelsky a chvíli si přestane psát poznámky, alespoň na tak dlouho, aby se stihl usmát, podívat Rodovi do očí a zdvihnout pero v hraném gestu kapitulace. „Potřebuju prostě vyplnit tyhle kolonky, sám přece nejlíp víte, jak to v armádě chodí.“

Jenže s tím se Rod nespokojí.

„Vyplňovat kolonky by zvládnul i šimpanz. Dokonce možná i krysa, kdyby člověk upravil Skinnerův box tak, aby představoval dostatečnou motivaci.“ Schválně mluví ostře, v podstatě chce mému společníkovi uštědřit určitou mentální nakládačku.

„Víte co, Ale, já bych vám doporučil zkusit něco trochu složitějšího. Mějte trochu větší ambice, nastavte si laťku na nějakou pořádnou úroveň. Pak naše konverzace určitě bude mnohem přínosnější.“

Když skončí, adresuje nám Ramsay vědoucí úsměv a kývnutím Ala vybídne, aby pokračoval ve své nudné recitaci. Mně zatím nezbyvá než se podívat nad tím, jak je možné, že člověk, co bydlí u matky v prachobyčejném mobilním domě, takhle brzy vystartuje a začne se povyšovat na slušně oblečeného a solidního člověka jako Al Eways, notabene s odznakem.

Je Ramsay narcista? Pravděpodobně. Na každý pád o sobě má vyšší mínění, než by za daných okolností měl mít. Dost možná je to taky predátor.

Al tuhle komunikační partii vlastně ještě ani nezahájil, ale Ramsay po něm už skočil. A ještě jedna podstatná věc: Je naprosto evidentní, že Ramsay je navzdory té své zjevné nabubřelosti zatraceně chytrý. Víme o něm, že formální vzdělání ukončil předčasným odchodem ze střední, ale takoví lidé obvykle nepoužívají spojení jako „drobný poklesek“ a málokterý z nich slyšel o Skinnerově boxu. Třeba Rod hodně čte, třeba je samouk, kdo ví. Co ale vím jistě, je, že při odpovídání na Alový otázky si s ním na psychologické rovině hraje jako kočka s myší.

ROZHOVOR TRVÁ UŽ SKORO půl hodiny a jedna věc se celou dobu nemění. Rodovy pohyby pořád působí stejně nervózně a křečovitě, jako když jsme sem nakráčeli. Chová se tak snad pořád? Nebo si šlehnul speed? Nebo ho prostě tak moc rozhodili dva federální agenti před jeho dveřmi? A jestli ano, tak proč? Třeba je jenom přirozeně hyperkinetický. Někteří lidé se tak prostě chovají, ale Rodovy pohyby jsou nervózně trhané, a to rozhodně nemůžu přehlížet.

Stejně tak nemůžu ignorovat ani jeho kouření. Aktuálně si dává už třetí cigaretu. Nervy? Závislost na nikotinu? Pro tuhle chvíli se nedá dělat nic než si to zapamatovat.

Rod nás vzal do kuchyně. V tomhle stísněném prostoru nemáme jinou možnost než vestoje sledovat, jak nás obtáčí proužky dýmu z jeho cigaret. Pohodlí moc nepřidá ani fakt, že strop je tu vysoký necelých dva a půl metru a chybí tu jakákoliv ventilace. Možná hostiteli jen chybí elementární sociální inteligence, třeba jen to je důvod, proč nás nepozval do obýváku. Nebo se takhle chce postarat, aby náš rozhovor byl co nejkratší – koho by taky bavilo tvrdnout kdovíjak dlouho vestoje v zakouřeně kuchyni.

Mezi Alovými otázkami právě nastala krátká přestávka, tak ji využívám k položení vlastního dotazu.

„Slyšeli jste to?“ zatvářím se překvapeně. „Byl to někdo...“

„Ne, ne,“ skočí mi Rod do řeči. „Jsem tu úplně sám. Majitel se vrátí až zítra.“

Celou dobu jsem musel myslet na to, jestli jsme tu vážně sami. Za současné situace nám zákon nedává možnost zjistit to prohledáním domu,

ale s Rodovou reakcí jsem spokojen. Tentokrát při odpovědi žádná ruka ke krku nebo přes pusku. Na půl ucha ještě pár minut poslouchám, jak si Al s Rodem povídají o životě obyčejného vojáka v Německu, a pak se do toho vložím s další otázkou:

„Jsou v domě nějaké zbraně?“

Rod (mluví pomaleji s bradou staženou dolů): „Jo, je tu pistole, zrovna tak v místnosti.“

Sakra Navarro, pomyslí si, přesně kvůli takovéhle blbosti může člověk skončit s dírou v břiše. Najednou se na mě dívá i Al a evidentně čeká až vyřeším, co jsem si navrátil.

Dívám se na Roda, oči upřené na jeho ruce. Jenom ty nám totiž můžou ublížit. Naštěstí je alespoň jedna z nich zabavena cigaretou, a tak se ho zeptám: „Rode, můžete pro mě něco udělat? Zůstaňte stát na místě a povězte mi, komu ta zbraň patří a kde přesně ji najdu.“

„Jasně,“ odpoví, „patří majiteli tohoto baráku. Má ji uloženou ve skříňce.“

„V jaké skříňce?“ Pohybem brady Rod ukáže na skříňku nad ledničkou, kam by se pohotovým skokem mohl dostat tak za půl sekundy. Zkrátka až moc blízko. Teď už toho mám vážně tak akorát. Čeká nás ještě spousta otázek, není tu klimatizace, na zádech mě přes propocenou košili studí vlastní zbraň a stojíme kousíček od cizí pistole, která klidně může být nabíjena – to opravdu není ideální prostředí pro plodný rozhovor.

„Rode, budu upřímný. Vy za to nemůžete, ale z té pistole jsem nervózní. Navíc je tu ukrutné vedro a to prostě svým spermiím nemůžu udělat. Co kdybysme se sebrali, všichni tři šli ven a v tomhle rozhovoru pokračovali tam? Co vy na to?“

„Jasně,“ použije Rod znovu stejnou odpověď. „Proč ne.“ A jen co vyjdeme ven z domu, najednou se celý uvolní. Kdo ví, třeba má pocit, že takhle bude víc svědků, kdybychom si ho třeba chtěli podat.

Co se Ala týče, neztrácí ani chvíli. Jen co se usadíme ve stínu malé skupinky zubožené vyhlížejících palem za domem, označí si palcem poslední otázku a naváže tam, kde před chvílí přestal. Rád bych si ověřil, jestli si Rod nevymýšlel, tak ho požádám, jestli si můžu odskočit. Jakmile jsem v domě, mířím hned ke skříňce nad lednicí. Uvnitř leží zaprášený revolver

ráže .38 od výrobce, o kterém jsem v životě neslyšel. I taková zbraň ale do člověka dokáže provrtat smrtící díru.

Po návratu ven zjišťuju, že Al se prokousal zas o něco blíž k tématům, kvůli nimž tu jsme. Orientuju se v trestním vyšetřování a mou specializací je kontrašpionáž, ale nikdy jsem nesloužil v armádě. Všechny ty hodnoty a zkratky, co ze sebe sypou, celá ta jejich armádní hantýrka, to všechno jde úplně mimo mě. Proto se hodlám zapojovat jen tam, kde to půjde.

Al: „Tak, kde jste pracoval?“

Rod: „V plánech G-3 [ať už to je cokoliv].“

Al: „A v pětaosmdesátém jste odešel?“

Rod: „Jo, když mi dali chcát.“

Já: „Co že vám sakra dali?“

„No,“ začne Rod a na tváři se mu rozhostí úsměv, který by mu záviděla i kočka Šklíba z Alenky v říši divů, „jednou v kasárnách provedli namátkový test a v mém vzorku našli cannabis.“

Já: „Ale nepovídejte! Jakpak se to tam asi vzalo?“

Rod: [Smích].

Mám dojem, že té hádance pomalu začínám přicházet na kloub. Nejenom že Rod bral drogy, ale určitě musel vědět i o náhodných kontrolách moči. Takže mu buď nevadí podstupovat riziko, nebo nevidí důsledky svých činů – nebo ho prostě nezajímají. Ten přemoudřelý způsob, jak vyslovuje „cannabis“, prozrazuje něco o jeho intelektu, zároveň je mi ale z jeho odpovědi jasné, že chytit se rozhodně nechat nechtěl a vyhazov z armády ho netěší.

Zatímco vstřebávám všechny tyhle informace, Al se propracoval až k jádru pudla: „Nepracoval tehdy u osmé pěši v plánech G-3 i Clyde Conrad?“ A v tu chvíli do sebe zapadnou všechny ty poznatky, které jsem svědomitě shromažďoval už od našeho příchodu. Rod, který jinak vždycky odpovídal bez mrknutí oka, najednou jako by musel pátrat v nejhlubších zákoutích své paměti. Ačkoliv jindy byl až pedantsky přesný, tentokrát z něj odpověď leze jak z chlupaté deky. „Jo, Clyde Conrad – samozřejmě.“ Poslední slovo vysloví s mírným důrazem, ale mou pozornost upoutá hlavně jeho ruka.

Cigareta mezi jeho prsty se znatelně zatřásla. Ne těmi drobnými, nervózními záchvěvy, které tu předvádí celou dobu, tohle byl regulérní a pořádný třas – jako seismograf při výbuchu sopky. Než otázka zazněla, stoupal nahoru sametově hladký proužek kouře. O třicet sekund později to samé. Ale mezitím, přesně ve chvíli, kdy Al Eways zmínil jméno Clyda Conrada, se tahle uhlazená stopa změnila na ostře klikatý vzor, který Rod neměl o nic víc pod kontrolou než svůj krevní oběh.

Znamená to něco? To si pište! Vždycky, když uděláme něco, co pro nás představuje potenciální ohrožení – třeba si spálíme prst o kamna nebo se dopustíme něčeho nezákonného –, uloží se nám to hluboko do mozku, konkrétně části koncového mozku zvané hipokampus. Všechno, co nám později tohle riziko připomene – pohled na rudě rozžhavená kamna nebo třeba zmínka o našem komplicovi –, nás okamžitě přinutí mít se na pozoru. A přesně to se stalo Rodovi: Na chvíličku se zarazil a oťrásl. Totéž, co by se stalo nám, kdybychom v klidu zahrnuli za roh a přímo před námi najednou stálo vrčící psisko.

Proč ale Rod Ramsay slova „Clyde Conrad“ vnímá jako ohrožení?

„Rode,“ vložím se do věci, když si Al dá krátkou přestávku, „máte vynikající paměť. Myslel jsem, že tenhle rozhovor potrvá jen chvíli, ale už teď vidím, že nám můžete pomoci zaplnit spoustu dalších prázdných míst. Jenže určitě sám uznáte, že tady je vedro k padnutí, a my bysme vaši ochotu rádi ještě chvíli zneužívali. Co kdybysme zajeli do nějakého hotelu v okolí? Zajdeme si na pokoj, dopřejeme trochu pohodlí, užijeme si klimatizaci a já objednám pořádný oběd, jestli nám tedy nedáte košem.“

Celou dobu, co jsem mluvil, zůstával Rod strnulý. Bylo to zřetelně cítit. Proto jsem na závěr trochu změnil držení těla: váhu přesunul víc dozadu a nohy natočil tak, abych od něj stál pár hodně důležitých centimetrů dál a víc zešikma, což psychologicky budí dojem menší hrozby. Zatímco Al na mě hodil škrobený pohled, Rod zareagoval na mé nenápadné poodstoupení. Úsměvem a zdvižením ramen se ho beze slov zeptám: „Tak co ty na to?“ Po tomhle gestu se Rod znovu uvolní a brzy se dohodneme. Jestli se předtím bál, že se ho chystáme nacpat do kufru služební herky a udělat z něj žrádlo pro aligátory, tenhle strach je teď pryč.